

KIERTOKAARI OY

Eteläisen Oivapisteen asemakaavamuutos

Luonto- ja maisemaselvitys 2020

24.6.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	2
2	Aineisto ja maastotyöt.....	2
3	Alueen sijainti ja kuvaus	3
4	Luontoarvot ja kasvillisuus	4
5	Linnusto ja eläimistö	6
6	Maisema	7

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 5/2020

Valokuvat © FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy / Minna Takalo

Dronekuvat © Kiertokaari Oy / Antero Kiljunen

Kansi: Oulun nimikkokasvi hietalituruoho

24.6.2020

1 Johdanto

Oulun Perävainion kaupunginosaan laaditaan asemakaavan muutos. Alueelle on tarkoitus sijoittaa Kiertokaari Oy:n uusi jäteasema.

Jäteasema vastaanottaa etupäässä kotitalouksien pienkuormina tuotavia jätelajeita, esimerkiksi hyötyjätteitä, jätteleimatonta sekajätettä sekä vaarallisia jätelajeita. Asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 3.4.- 4.5.2020 (yhdltk 24.3.2020 §137).

Laadittu luonto- ja maisemaselvitys on osa asemakaavoituksen perusselvityksiä ja sen on tilannut Kiertokaari Oy. Luontoselvityksen tavoitteena on tunnistaa alueella mahdollisesti olevia huomioitavia luontoarvoja tai lajistoa. Selvityksessä on tarkasteltu alueen nykytilaa ja mahdollista arvokkaan laiston esiintymispotentiaalia.

Luonto- ja maisemaselvityksen maastotyöt sekä raportoinnin on laatinut FM biologi Minna Takalo FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä.

Kuva 1. Asemakaavan muutosalue sijoittuu Perävainion kaupunginosaan Oulun eteläosassa.

2 Aineisto ja maastotyöt

Selvitysalueen maastoinventointi on toteutettu 29.5. ja 11.6. 2020 kahden käyntikerran inventointina. Koko selvitysalue on laajuudeltaan noin 5 hehtaaria ja se on vanhaa peltopohjaa sekä tiealueita. Alueen kahdella inventointikerralla saavutettiin riittävän tarkka tulkinta kaavamuutosalueen ja sen lähialueen pesimälinnustosta ja kasvillisuudesta. Muutoin alueelta tarkasteltiin lähimaisemaa

24.6.2020

ja kohteen näkymistä lähimpien asutusalueiden suunnasta sekä sen maisemallista merkitystä.

3 Alueen sijainti ja kuvaus

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Oulun kaupungin etelärajalla Perävainion kaupunginosassa, korttelin 54, tontilla nro 1. Alueelta on etäisyyttä Kempeleen keskusta noin 3,8 kilometriä. Asemakaavan muutosalue on Oulun kaupungin omistuksessa.

Uuden Oulun yleiskaavassa selvitysalue on TP -merkinnällä, työpaikka-alue. Samalla kaavamerkinnällä on sen itäosan alue. Lännessä on ET -merkinnällä osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alue ja pohjoispuolella V -merkinnällä oleva virkistysalue. Alue rajautuu lännessä rautatieverkoston pohjoisen päärataan.

Alueella voimassa olevassa asemakaavassa selvitysalue on osoitettu teollisuusrakennusten korttelialueeksi (TY).

Kiertokaari Oy:n tavoitteena on sijoittaa alueelle eteläinen Oivapiste, joka on kotitalouksien pääasiassa maksuttomille hyötyjätteille tarkoitettu keräyspiste. Alueelle ei tule jätteenkäsittelyä, vaan jätteet kuljetetaan muualle käsiteltäviksi.

Kuva 2. Asemakaavan selvitysalue ilmakuvalla (Karttapohja ©. kartta.ouka.fi, 2018).

24.6.2020

4 Luontoarvot ja kasvillisuus

Selvitysalue kortteli nro 1 on entistä peltopohjaa, jota sijoittuu alueelle laajemminkin. Selvitysalue on vanhojen peruskarttojen perusteella ollut osa laajempaa peltoaluetta Kuivalan pohjoispuolella. Nykyisellään alueella tai lähialueella ei enää viljellä maata, vaan peltopohjat ovat ns. joutomaana.

Selvitysalueen peltopohja on ojitettua ja siinä kasvaa nykyisin tyypillisen nurmilajiston lisäksi pioneirilajistoon lukeutuvia lajeja, kuten mesimarjaa, jotka häviävät pensoittumisen edetessä. Peltopohjan heinälajistossa esiintyy viljelyperäisen lajiston (timotei, juolavehna, nurminata) lisäksi luonnonniityillä esiintyvää lajistoa, kuten niittymaarianheinää. Aluetta pensoittavat hieskoivun ja pihlajan taimet sekä kiiltopaju. Pensaikko on noin 8-10 vuotiasta peltopohjalla ja suurempia koivuja kasvavat ojan varsilla. Junaradan varrella peltolaiteessa kasvaa rivi noin 40-50 vuotiaita mäntyjä ja peltopohjalla männyn taimia.

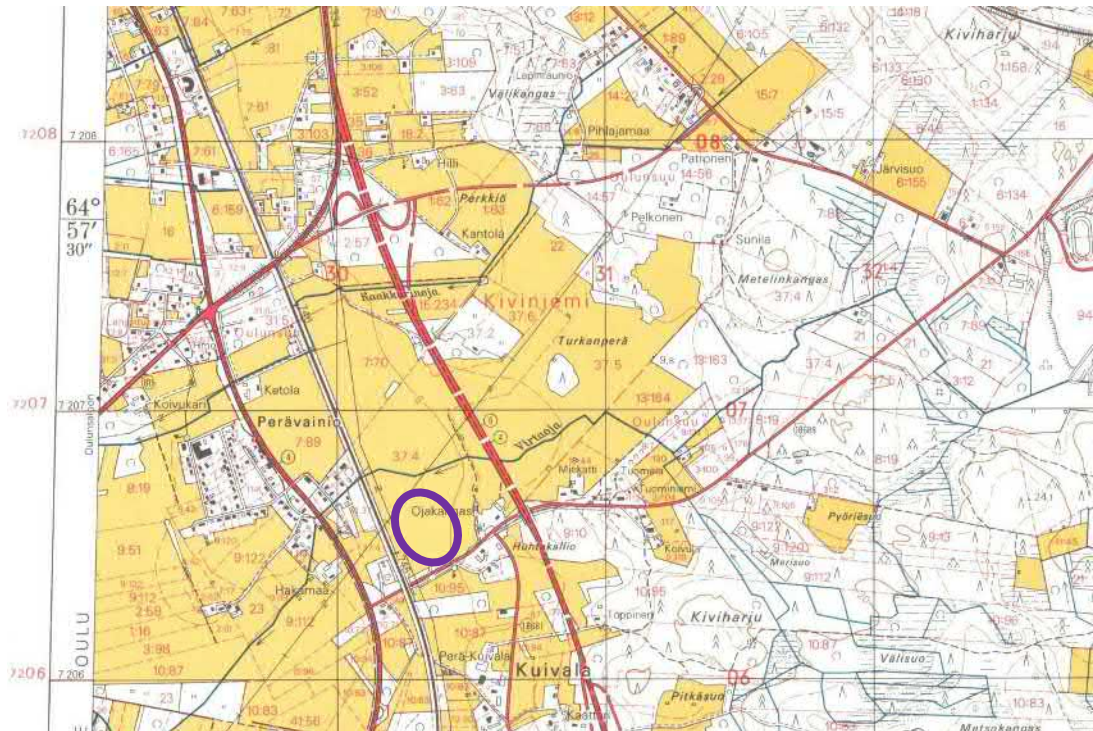
Selvitysalue ei edusta mitään luonnontilaista tai sen kaltaista luontotyyppiä ja sen lajisto on pääosin kulttuurivaikutteista alueen pitkäaikaisesta peltokäyttöhistoriasta johtuen. Alueella ei havaittu erityisesti huomionarvoista, uhanalaista tai rauhoitettua kasvilajistoa. Kasvillisuus on tavanomaista peltoalueiden ja joutomaiden pioneirilajistoa. Radanvarrella esiintyy Oulun kaupungin nimikkokasviksi valittua hietalituruohoa (*Arabidopsis arenosa* ent. hietapitkäpalko), Laji on maassamme runsaimmillaan Oulun seudulla ja erityisesti ratavarsoilla, missä se on toisen maailmansodan aikaisten saksalaisjoukkojen huoltokeskusten alueelta levinnyt tulokaslaji.

Selvitysalueen ja sen lähialueen mahdollisia uhanalaislajiston tiedossa olevia paikkatietoja tiedusteltiin Hertta Eliölajit -tietokannasta. Alueelta ei ole havaintotietoa huomionarvoisesta lajistosta (PoP Ely, Näpänkangas 6/2020). Alueelta ei ole myöskään lajihavaintoja lajitietokeskuksen tietokannoissa (Laji.fi, luettu 4.6.2020).

Kuva 3. Selvitysalueen tienpientareilla ja ratavarressa esiintyy hietalituruohoa.

24.6.2020

Kuva 4. Selvitysalueen sijainti vuoden 1989 peruskartalla (©. MML; vanhat painetut kartat)

Kuva 5. Asemakaavan muutosalue on vanhaa peltopohjaa, jolla kasvaa noin 8-10 vuotiasta taimikkoa, enimmäkseen oijen laiteilla.

24.6.2020

5 Linnusto ja eläimistö

Pesimälinnusto

Selvitysalueelle ei laadittu varsinaista kolmen käyntikerran pesimälinnustoseselvitystä, mutta asemakaavan muutosalueen sekä laajemmin sen lähialueen linnustoa havainnoitiin kahden eri käyntikerran aikana touko- ja kesäkuussa 2020.

Alueen pesivä lajisto koostuu pelto- ja kulttuurialueilla viihtyvistä yleisistä lintulajistosta. Alueella pesiviksi voidaan tulkita keltasirkku, pajusirkku, hernekerttu, pajulintu ja pikkuvarpunen. Selvitysalueen lähialueella pesii kiuru, töyhtöhyppä, peippo, räkättirastas, punakylkirastas ja västäräkki. Peltoalueilla pesivät kiuru ja töyhtöhyppä viihtyvät alueen pohjoispuolelle sijoittuvalla avoimemmalla peltoalueella, joka sekin on pensoittumassa viljelyskäytön loputtua. Muu lajisto pesii pääosin puustoisella alueella junaradan länsipuolella tai peltoalueen eteläpuolella. Pikkuvarpunen pesii alueen pohjoispuolelle sijoittuvissa voimajohtopylväissä. Keltasirkku ja hernekerttu ovat tyypillisiä pensoittuvien pellonlaitteiden pesimälajeja. Västäräkki ilmaisi reviiriään alueen eteläpuolella ja on yleinen pesimälaji mm. pihapiireissä ja varastoalueilla. Pajulintu on yleinen laji, jonka pesintöjä sijoittuu sekä metsiin että pellonlaitteisiin.

Alueelta ei paikannettu suojeluarvoista pesimälajistoa. Peltoalueet selvitysalueen lähellä ovat niin pieniä ja sulkeutuneita, että ne eivät kerää alueelle muutolla levähtelevää lajistoa varpuslintuja, lähinnä rastaita, ja muutamia pelloilla pesiviä kahlaajia lukuun ottamatta.

Kuva 6. Pikkuvarpunen pesii alueen pohjoispuolella voimalinjan pylväsrakenteissa.

24.6.2020

Eläinlajisto

Selvitysalueella tavattava nisäkäslajisto on tyypillistä osin kulttuurivaikutteisten peltoalueiden ja taajama-alueen lajistoa, joka koostuu etupäässä alueellisesti yleisistä lajeista. Maastoselvitysten aikana alueella havaittiin rusakkoja ja peltomyyriä.

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit

EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) luetellaan yhteisön tärkeänä pitämät ja tiukkaa suojelua edellyttämät eläinlajit, joiden luonnossa selvästi havaittavan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 49 § perusteella kiellettyä.

Selvitysalueella ei ole erityistä elinympäristöpotentiaalia luontodirektiivin lajistolle. Ainut alueella mahdollisesti esiintyvä on pohjanlepakko, joka voi satunnaisesti käyttää pensoittuvia puoliavoimia peltoja saalistusalueenaan. Asemakaavan muutosalueella ei kuitenkaan ole sellaisia elinympäristöjä tai kohteita, että siellä voisi olla lepakoiden lisääntymis- ja levähdysaluetta.

6 Maisema

Alueen lähimaisema muodostuu vanhasta umpeen kasvavasta viljelymaisemasta, jossa on jo pitkään ollut myös teollisuusrakenteita, voimajohtoja, rautatietä, katuja ja pylväsrakenteita. Horisontissa on kaupungin korkeampia rakenteita, moottoritien ylitysramppeja sekä mm. Kaakkurin kauppakeskuksen mainostorneja. Maisema on hyvin voimakkaasti ihmisen muokkaamaa ja enemmän teollista kuin pientalovaltaista lähimaisemaa.

Kaavamuutosalueen näkymistä lähimaisemassa tarkasteltiin maastossa sekä dronekuvia hyödyntäen. Alueen pohjoispuolella avautuu avoimempi peltomaisema ja tässä suunnassa ei ole asutusta, josta jätekeskuksen alue näkyisi (kuva 7). Itäpuolella on katu ja lisää pensoittunutta peltopohja sekä moottoritie, joka ylittää Huhtakalliontien. Idän suunnassa on myös havupuustoinen metsikkö, joka rajaa näkymiä alueelle (kuva 8). Lännessä on lähimmillään junarata ja sähköaseman rakenteita ja voimajohtoja sekä näiden takana Limingantie (kuva 9). Etäämmällä lännessä on pientaloasutusta, mutta väliin jää korkea puusto Limingantien ja junaradan välissä, jolloin alue ei näy asutuksen suunnasta katsottuna. Etelässä ja kaakossa alue rajautuu Huhtakalliontiehen ja sen varrella olevaan korkeampaan lehtipuuvaltaiseen puustoon (kuva 10). Etelästä, Limingantien suunnasta Oivapisteen alue näkyy mahdollisesti lehdettömään aikaan ainakin osittain. Asutukselle alue ei näy mistään ilmansuunnasta.

Asemakaavamuutosalueen länsilaitteessa on rivi varttuneita mäntyjä, jotka rajaavat maisemaa sähköaseman suunnasta ja ovat maisemassa elävöittäviä ja tilaa jakavia elementtejä rautatieltä katsottuna. Männyt suositellaan säästettäväksi maisemaelementeiksi aluetta suunniteltaessa, samoin korkeampi lehtipuusto Huhtakalliontien ja suunnittelualueen välissä (kuva 10).

24.6.2020

Kuva 7. Kaavamuutosalue kuvattuna alueen eteläpuolelta pohjoisluoteeseen (dronekuva; Antero Kiljunen, 5/2020).

Kuva 8. Maisemaa kuvattuna alueelta kohti itää (dronekuva; Antero Kiljunen, 5/2020).

24.6.2020

Kuva 9. Maisemaa alueelta länsisuuntaan (dronekuva: Antero Kiljunen, 5/2020).

Kuva 10. Kaavamuutosalueelta kohti etelää (dronekuva; Antero Kiljunen, 5 / 2020).

24.6.2020

LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J & Nironen, M. (2004). Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. –Suomen ympäristö 742, Ympäristöministeriö, Helsinki.

Suomen lajitietokeskus, www-sivut; <https://laji.fi/taxon> (luettu 4.6.2020)